

INFORME - MEMORIA
I PROGRAMA GREEN CAMPUS 2018-2021
FACULTADE DE ECONOMÍA E EMPRESA

Facultade de Economía e Empresa
UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Gustaríanos recoñecer e agradecer o esforzo desinteresado que teñen realizado todas as persoas que colaboraron durante estes últimos anos neste ilusionante proxecto do Green Campus.

Iván López Martínez e Estefanía Mourelle Espasandín

Coordinadores Green Campus

Facultade de Economía e Empresa, UDC

Contido

Índice de abreviaturas.....	4
Introdución.....	5
O resumo de catro anos de traballo en equipo.....	6
Os participantes no proxecto	10
Área temática 1: optimización do consumo de auga e enerxía	13
Área temática 2: redución da xeración de residuos e mellora da recollida selectiva.....	18
Área temática 3: correcto tratamento e xestión dos RAEE (residuos de aparellos eléctricos e electrónicos) e RPA (residuos de pilas e acumuladores)	28
Área temática 5: mobilidade sostible.....	35
Área temática 6: hábitos, rutinas e estilos de vida saudables	44
Área temática 8: compra verde, comercio xusto e consumo responsable	49
Área temática 9: participación, sensibilización e voluntariado ambiental.....	53
Área temática 10: cambio climático e ambientación curricular	63
A sintonía entre o Programa Green Campus da FEE e o Plan Estratéxico da UDC.....	72
Cara ao futuro.....	75

Índice de abreviaturas

CA: Comité Ambiental

ET: Equipo de traballo (do Comité Ambiental)

FEE: Facultade de Economía e Empresa

GC: Green Campus

GC-FEE: Green Campus da Facultade de Economía e Empresa

OMA: Oficina de Medio Ambiente

PAS: Persoal de administración e servizos

PAT: Plan de Acción Titorial

PDI: Persoal docente e investigador

RAEE: Residuos de aparellos eléctricos e electrónicos

RPA: Residuos de pilas e acumuladores

TFG: Traballo de fin de grao

TFM: Traballo de fin de mestrado

UDC: Universidade da Coruña

Introducción

Este Informe – Memoria do I Programa Green Campus 2018-2021 da Facultade de Economía e Empresa trata de detallar o resultado do traballo destes últimos anos dun xeito claro e sinxelo, co obxectivo da tramitación da solicitude da Bandeira Verde e tamén da divulgación entre a comunidade universitaria.

Este Informe-Memoria estrutúrase do seguinte modo. Tras esta introducción, segue o epígrafe “O resumo de catro anos de traballo en equipo”, onde se sintetiza a execución dos sete pasos da metodoloxía GC na FEE, citando os principais feitos e datas, como a constitución do Comité Ambiental ou a elaboración do Plan de Acción. No seguinte apartado amósase unha táboa coa información das áreas temáticas elixidas e dos participantes no GC-FEE. A continuación, para cada unha das oito áreas, apórtanse informacións que avalan o grao de cumprimento de cada acción realizada. O seguinte apartado está adicado a resaltar a relación entre o Programa GC-FEE e o Plan Estratégico da UDC. Remátase cunhas reflexións cara ao futuro.

O resumo de catro anos de traballo en equipo

Os primeiros pasos da Facultade de Economía e Empresa da Universidade da Coruña respecto ao Green Campus datan de maio de 2017, cando se comunicou á Oficina de Medio Ambiente da UDC o noso interese de participar no Programa e a nosa disposición para aplicar a súa metodoloxía e para lograr os seus obxectivos. Na Xunta de Facultade de 21 de xuño de 2017 o decano informou da posta en marcha do programa Green Campus no noso Centro, e da designación como coordinadores dos profesores Iván López Martínez e Estefanía Mourelle Espasandín. O curso 2017-18 adicouse principalmente a atopar, dentro da comunidade do noso Centro, aos voluntarios e voluntariosos participantes. Foi un empeño continuo tratar de implicar ao maior número posible de participantes e, ademáis, provenientes de todos os estamentos: profesorado, persoal de administración e servizos, estudantes, antigos estudantes e representantes do mundo empresarial local. O Comité Ambiental da FEE reuniuse por primeira vez o 24 de xaneiro de 2018, quedando constituido dende entón.

Para iniciar os seus traballos, o CA da FEE tivo en conta as experiencias doutros Centros da UDC (especificamente, documentación dispoñible nas súas respectivas *web*), as indicacións da OMA e o Plan Estratéxico da UDC¹. Os membros do CA quedaron organizados en 8 equipos de traballo, sendo cada un deles responsable dunha das 8 áreas temáticas escollidas. Cada equipo está composto por, polo menos, 2 profesores e, polo menos, 1 persoa dos outros estamentos. Os equipos traballaron con autonomía, tendo reunións periódicas cos coordinadores e realizando postas en común nas reunións do CA.

As áreas temáticas desenvoltas foron (entre paréntese figura o número da área GC, que coincide co número do equipo de traballo que a levou a cabo):

- optimización do consumo de auga e enerxía (1)
- redución da xeración de residuos e mellora da recollida selectiva (2)
- correcto tratamento e xestión dos residuos de aparellos eléctricos e electrónicos e dos residuos de pilas e acumuladores (3)
- mobilidade sostible (5)
- hábitos, rutinas e estilos de vida saudables (6)
- compra verde, comercio xusto e consumo responsable (8)
- participación, sensibilización e voluntariado ambiental (9)
- cambio climático e ambientación curricular (10)

Durante o curso 2018-19, a elaboración da Ecoauditoría engadiu coñecemento sobre o estado das cuestións ambientais na FEE e permitiu que cada ET fose deseñando as accións que podería desenvolver. A coincidencia con outros fitos marcou que algunhas (poucas) accións foran rematadas ao longo de 2019, como por exemplo a celebración dunhas Xornadas enmarcadas no

¹ O Plan Estratéxico da UDC foi adaptado ás especificidades de cada Centro (incluída a nosa FEE) mais respetando as súas directrices.

Outubro Saudable de 2019 ou a posta en marcha dun curso MOOC dentro dunha convocatoria pioneira da UDC. A Ecoauditoría da FEE foi aprobada na reunión do CA de 19 de novembro de 2019.

A partir de aquí os coordinadores indicaron a todos os ET que debían ir intensificando os seus esforzos no deseño e desenvolvemento das súas accións. As directrices foron que cada equipo executara, como mínimo, dúas accións con éxito. Non obstante, a maior parte dos equipos exploraron máis accións. Como se comentou anteriormente, cada equipo fíxose responsable dunha área temática e, dentro dela, incluíronse varias accións concretas, coas súas características: obxectivos, metodoloxías, recursos, temporalización, responsabilidade e indicadores de seguimento. Foi un acerto que o Plan de Acción se fose xerando dun modo dinámico, pois isto permitiu que os equipos fosen explorando a pertinencia dalgunhas accións e, sobre todo, de cara a que a aparición do COVID-19 limitou ou imposibilitou certas accións que inicialmente ían ser abordadas².

Así, os ET foron traballando cada un co seu Plan de Acción parcial (o que correspondía á súa área temática), abordando a execución das súas accións. Dado o diferente ritmo de avance dos equipos de traballo, a urxencia (por exemplo, as relacionadas coa difusión do propio Programa) ou a oportunidade (por exemplo, o sistema de compost, guiado pola OMA), varias accións quedaron executadas no 2020.

Finalmente, o I Plan de Acción da FEE foi aprobado na reunión do CA de 23 de marzo de 2021 e quedou composto por 38 accións. Debemos destacar que cada unha delas ten unha correspondencia coas liñas de actuación do Plan Estratéxico da UDC, como se detalla nun epígrafe posterior. Os traballos para realizar as accións foron rematando ao longo de maio de 2021. Cada ET recompilou evidencias e indicadores de seguimento e os comunicou aos coordinadores GC-FEE.

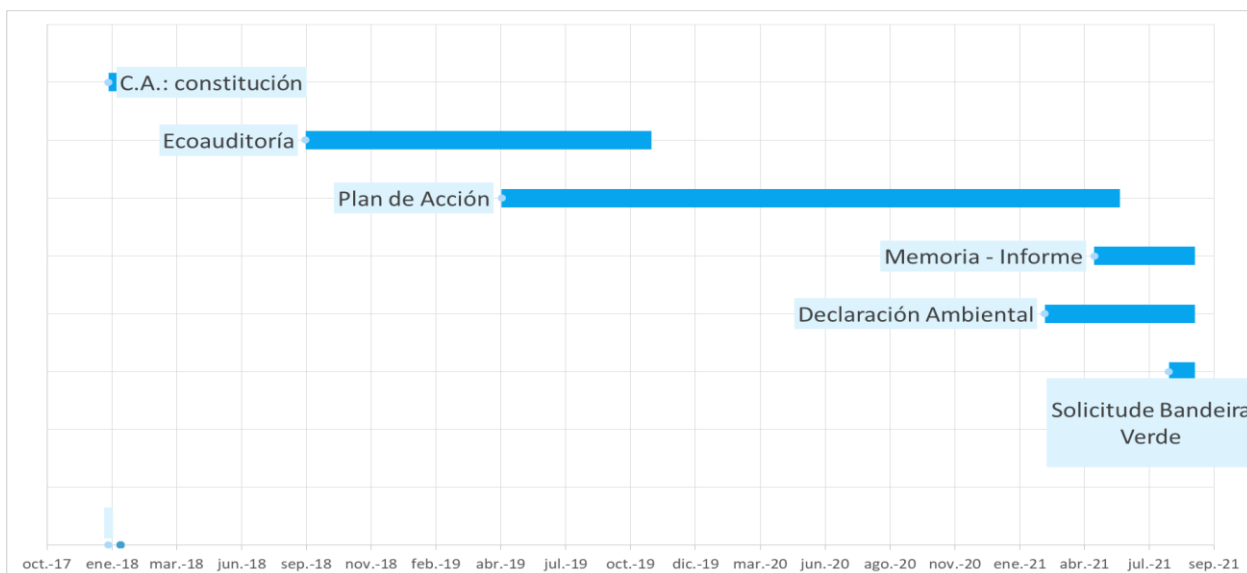
Entendemos que o grado de cumprimento das accións foi exitoso. Valoramos tamén moi positivamente que este I Plan de Acción da FEE foi levado a cabo cun criterio de gasto mínimo. Así, a maioría das accións foron desenvoltas a coste nulo. Para outras accións, contouse coa colaboración doutras dependencias da UDC, por exemplo, os novos contedores de residuos e a estación de compost (grazas á OMA) ou a mesa de tenis de mesa (cedida polo Servizo de Deportes). Mais algunhas accións tiveron un pequeno custo de reprografía ou de compra dalgún material concreto. E, como excepción, hai que sinalar as accións 8-1 e 8-2 que representaron un alto coste pola compra, respectivamente, de dispensadores de papel para secar as mans nos baños e de luminarias tipo LED, pero que suporá un aforro en consumo de electricidade a longo prazo, ademáis, claro está, da minimización do impacto medioambiental.

² O horizonte temporal previsto inicialmente houbo de ser alterado polo COVID-19 e finalmente optouse por prolongar a execución das accións durante o curso 2020-21.

O traballo desenvolto no Plan de Acción facilitou a elaboración dunha listaxe de obxectivos claros e sintéticos que a FEE puidera comprometerse a levar a cabo en adiante, quedando plasmados na nosa Declaración Ambiental.

E como paso final destes catro anos de traballo, elaborouse este Informe – Memoria, que, xunto á Declaración Ambiental da FEE, foron aprobados na reunión do CA do 15 de setembro de 2021.

No seguinte cronograma represéntanse os principais fitos e na táboa posterior figuran as ligazóns aos principais documentos relacionados co Programa GC-FEE (publicados na páxina web da FEE):

DOCUMENTO	LIGAZÓN
Ecoauditoría	https://www.economicas.udc.es/subido/NODAR/Ecoauditoria_Interna_situacion%20septiembre%202019_agregado%20grupos_aprobada.pdf
Plan de Acción	https://www.economicas.udc.es/subido/EMILIA/190421%20PLAN%20DE%20ACCI%C3%93N_aprobado%20polo%20Comit%C3%A9%20Ambiental%2023_03_2021.pdf
Informe-Memoria	https://www.economicas.udc.es/gl/pag/464/comite-ambiental-fee/
Declaración ambiental	https://www.economicas.udc.es/subido/IVAN/240921%20declaracion%20ambiental%20FEE%20UDC.pdf
Solicitud Bandeira Verde	https://www.economicas.udc.es/subido/IVAN/240921%20Formulario%20de%20Solicitud%20Bandeira%20Verde%202021_FEE-4.pdf
Constitución e Actas do CA	https://www.economicas.udc.es/gl/pag/464/comite-ambiental-fee/

Os participantes no proxecto

Como xa se ten dito, considerouse unha prioridade acadar unha grande participación no GC-FEE, e, ademais, que todos os estamentos da comunidade universitaria da FEE estivesen representados no CA. O que se pretendía con elo era, por unha parte, poder asumir maiores obxectivos concretos no GC-FEE, mais tamén acadar unha maior expansión e difusión dos principios xerais de respecto ao medioambiente. Na táboa seguinte figuran todos os integrantes no CA (e participantes no GC-FEE) coa área temática (que se corresponde co ET) na que traballaron e co colectivo de pertenza.

ET / ÁREA TEMÁTICA	APELIDOS, NOME	COLECTIVO
	Aldao López, Claudia	Estudiante
10	Alló Pazos, María	PDI
1	Álvarez Domínguez, M ^a América	PDI
5	Balsa Sánchez, Carlota	PAS
6	Baneira Suárez, Ana	Estudiante
	Barrero Fábregas, Yago	Exalumno
2	Blanco Louro, Amalia	PDI
5	Bocija Bennet, Belén	Estudiante
10	Bruna Quintas, Fernando	PDI
8	Campos Canosa, Brais	Estudiante
5	Carregal Castro, Laura	Estudiante
1	Castedo Pernas, Alberto	Estudiante
10	Darriba Lindín, Helena	Estudiante
1	De Llano Paz, Fernando	PDI
1	Fernández Calvo, Elena	PAS
8	Fernández Hadi, Nuria	Estudiante
10	Gago Cortés, Carmen	PDI
8	García Álvarez, M ^a Teresa	PDI
9	García Arthus, Emilia L.	PDI
8	Gómez Llanos, Jhon	Estudiante
2	Iglesias Antelo, Susana	PDI
5	Lado González, Eva	PDI
	Lado Sestayo, Rubén	PDI - Representación equipo decanal
6	Lagoa Varela, Dolores	PDI
6	Lama Fernández, Víctor	Sector empresarial e exalumno
1	Longarela Ares, Ángeles	PDI
	López Martínez, Iván	PDI - Coordinador GC-FEE
	López Rodríguez, José	PDI - Representación equipo decanal
6	Losada Lopez, José María	PDI

	Martínez Díaz, Óscar	Estudiante e bolseiro OMA-GC
3	Montes Solla, Paulino	PDI
	Mourelle Espasandín, Estefanía	PDI - Coordinador GC-FEE
	Mouro Fariña, Natalia	Estudiante
10	Nikoghosyan Tumanyan, Seda	Estudiante
1	Otero Lombán, Laura	Estudiante
3	Parada Robles, Patricio	PAS
	Pardo García, Francisco José	Sector empresarial e exalumno
6	Parga Massa, M ^a José	PAS
2	Pastoriza Costas, Marta	Exalumna
5	Pérez López, José Benito	PDI
3	Puerto Álvarez, Irina	Estudiante
	Quintas Pereira, Claudia Andrea	Estudiante e bolseira OMA-GC
9	Rego Veiga, Gustavo	PDI
9	Rodrigues, Daniel	Estudiante
	Rodríguez Gulías, María Jesús	PDI - Coordinadora do PAT
3	Salido Andrés, Noelia	PDI
	Siaba Casais, Sabela	Estudiante e bolseira OMA-GC
8	Varela Candamio, Laura	PDI
3	Vázquez Doval, Rubén	Estudiante
5	Vázquez Pillado, Iria	Estudiante

Na táboa anterior figuran algunhas persoas que todavía non formalizaron a súa adscrición ao CA por seren incorporacións recentes e non terse convocada ningunha reunión presencial do comité. Por outra banda, varios membros do CA non teñen asignado un ET/área temática porque realizan labores transversais.

En resumo, 19 estudantes (dos que 3 foron bolseiros), 23 profesores, 4 PAS e 4 colaboradores externos (exalumnos e/ou representantes do sector empresarial), que suman 50 persoas.

Área temática 1: optimización do consumo de auga e enerxía

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMENTO
1-1	Elaborar un informe sobre o consumo de auga, electricidade e gasoil, e do custo de reposición de luminarias no Centro	- Promover unha imaxe de compromiso ambiental a través do bo uso dos recursos. - Concienciación da comunidade universitaria (alumnado, PDI e PAS) en relación coa necesidade de controlar e facer un bo uso dos recursos.	Informe

Logo de recabar os datos necesarios, elaborouse un informe con formato póster sobre o consumo de auga, electricidade e gasóleo da FEE (véxase abaixo; ligazón disponible na acción 1-2). Ademais, foi recompilada información sobre os custos de reposición de luminarias na FEE, que se cargan ao orzamento do propio Centro: as compras correspondentes a 2019 e 2020 foron por un total de 4.261 € (véxase detalle na acción 8-2).

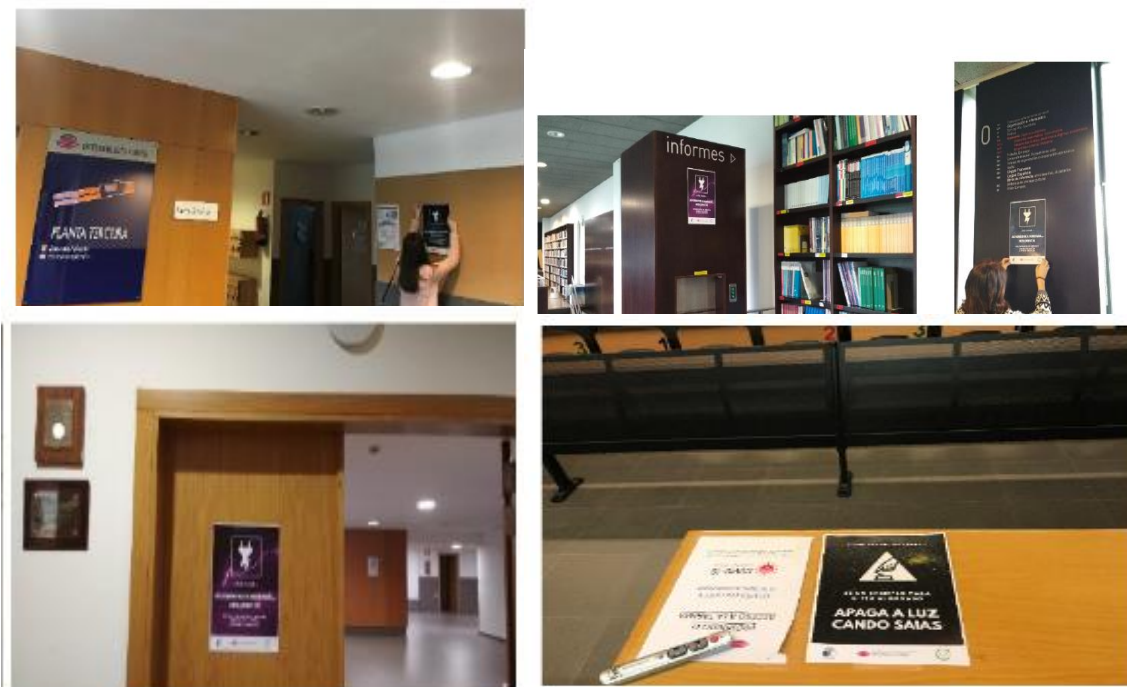

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
1-2	Trasladar á comunidade universitaria a información sobre os consumos de electricidade	- Promover unha imaxe de compromiso ambiental a través do bo uso dos recursos. - Concienciación da comunidade universitaria (alumnado, PDI e PAS) en relación coa necesidade de controlar e facer un bo uso dos recursos.	Número de rótulos e carteis efectivamente colocados

Foron colocados 3 pósteres físicos do informe da acción 1-2 en lugares visibles da FEE e tamén na súa web ([“Gráfico de consumos responsables de auga, electricidade e gasóleos na FEE”](#)) e nas pantallas do vestíbulo da FEE. Tamén foron colocados cincuenta carteis para promover o compromiso ambiental e o uso eficiente dos recursos enerxéticos da FEE, dirixidos a:

- Concienciar ao profesorado do aforro de enerxía na aula (deseño 1)
- Concienciar ao personal (PDI e PAS) do aforro de enerxía nos seus postos de traballo (deseños 2 e 3)
- Concienciar ao alumnado do aforro de enerxía na aula (deseño 3)

De cada deseño se prepararon catro variantes (azul, morado, verde, negro), dos cales se adxuntan algúns exemplos. Algúns lugares nos que se colocaron os carteis foron: despachos do PDI e do PAS, decanato, biblioteca e aulas.

DESEÑO 1

DESEÑO 2

DESEÑO 3

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
1-3	Instalar un medidor de electricidade nun posto de profesor da aula (pecé-equiposon-proxector)	Optimizar o uso da enerxía	Número de unidades desconectadas no apagado nocturno

Foron instalados 5 medidores de consumo eléctrico 230V 16A en diferentes aulas da FEE e se adxuntan fotografías de mostra dos mesmos en funcionamento. A información dos medidores todavía non está dispoñible, xa que deben recompilar datos durante máis tempo para obter unha estimación de maior cualidade.

Área temática 2: reducción da xeración de residuos e mellora da recollida selectiva

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
2-1	Reorganización e modernización dos puntos de recollida de residuos (especificamente, papeleiras e contedores)	Incrementar a eficacia na separación de residuos en orixe	Número de puntos de recollida de residuos revisados (comparación temporal)

65 paragueiros e papeleiras foron substituídos por 16 illas: 12 de 3 contedores (orgánico, inorgánico e papel), en corredores, e 4 de 2 contedores (inorgánico e papel), en biblioteca. Mantéñense papeleiras para material COVID en aulas e corredores.

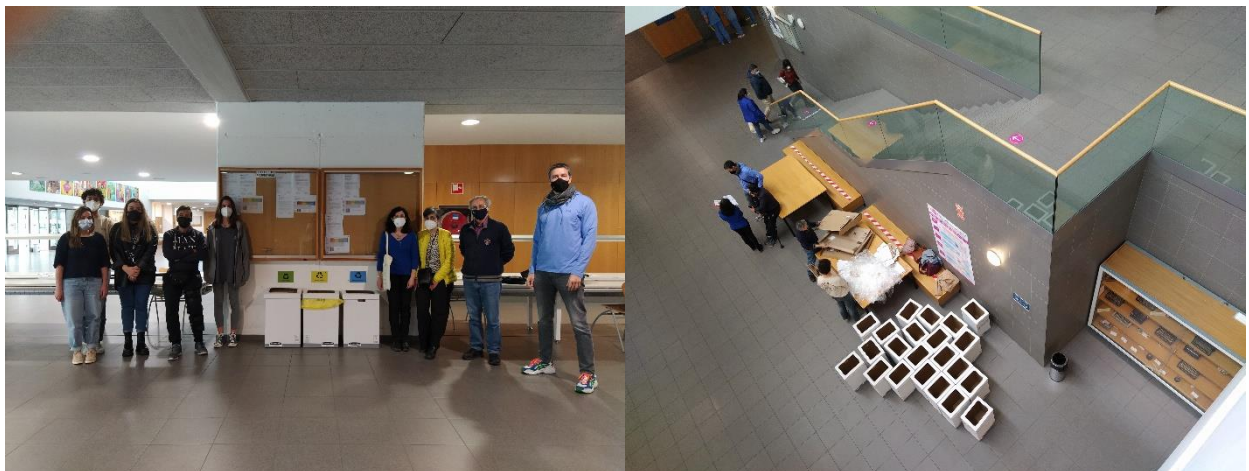
ANTES

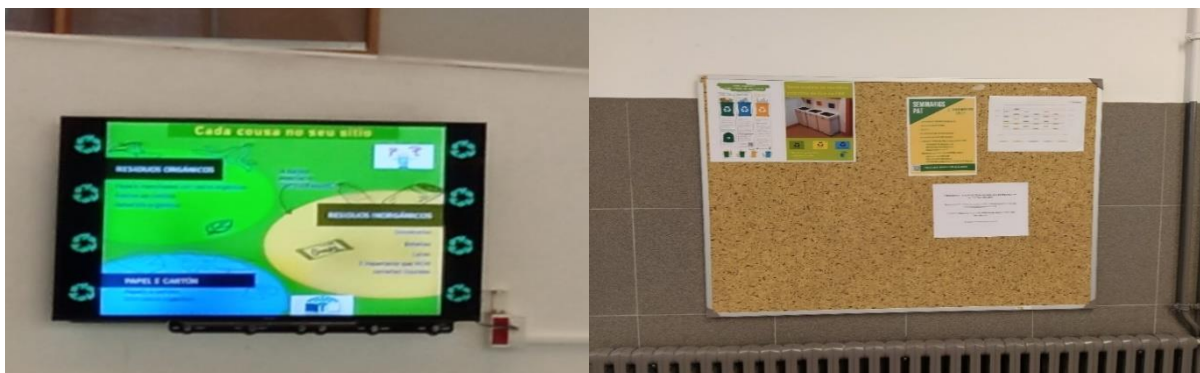
DESPOIS

Co persoal da Oficina de Medio Ambiente na colocación de illas (09/04/2021)

Cartelería nos taboleiros do centro e anuncios en pantallas de TV:

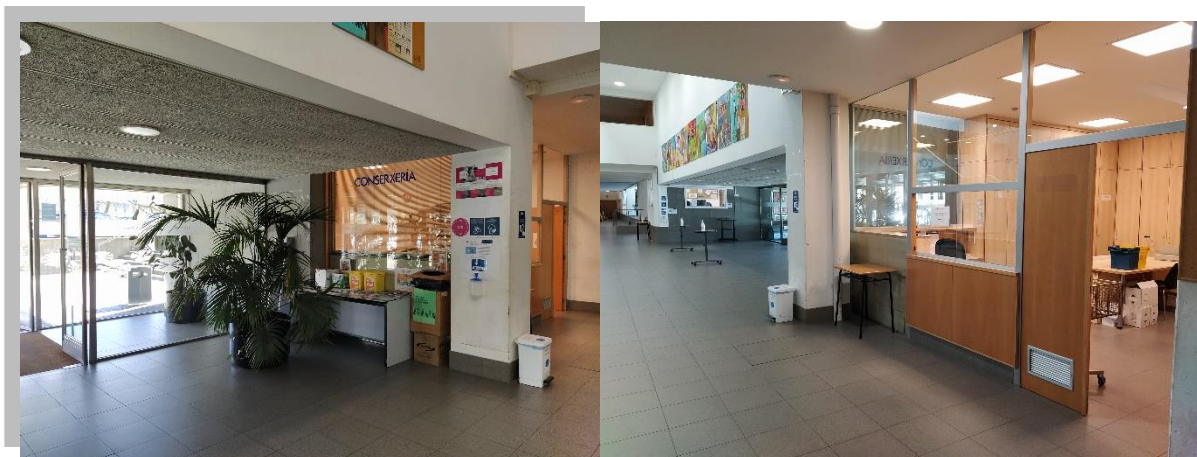
Xunto coa OMA realizouse unha xornada de caracterización de residuos (20/05/2021). Pódese consultar o informe de resultados en:
https://www.udc.es/es/sociedade/medio_ambiente/compostaxe/

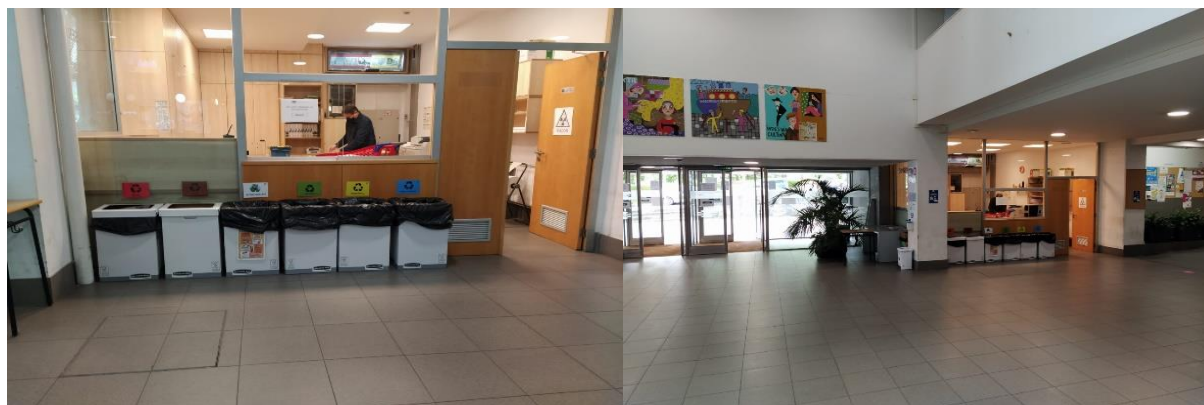
Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
2-2	Creación/visibilización dun punto limpo, con especial atención ao tratamento de papel	Incrementar a eficacia na separación de residuos en orixe	Número de puntos limpos en funcionamento e correctamente sinalados (comparación temporal)

Creouse un punto limpo con 6 contedores (pilas, tóner, tapóns solidarios, orgánico, inorgánico e papel) no vestíbulo principal da FEE, no andar baixo, ao carón da Conserxería.

ANTES

DEPOIS

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
2-3	Elaboración de compost cos residuos orgánicos	Incrementar a eficacia na separación de residuos en orixe	Número de estacións de compost

Creouse unha estación de compost, coa intervención da OMA, con acceso directo desde a cafetería do Centro. Na ligazón <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.128175> pódese consultar un artigo sobre as áreas de compostaxe da UDC e que amosa o bo funcionamento da estación da FEE.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
2-4	Redución do uso de papel e de plástico en traballos de clase, e TFG/TFM e promoción do formato electrónico	Redución dos residuos en papel e plástico xerados	- Aprobación efectiva en Xunta de Facultade da inclusión da norma nas guías (08/06/2020). - Aprobación efectiva en Xunta de Facultade do cambio de normativa para TFGs/TFMs. - Porcentaxe de TFGs/TFMs que cumpren cos criterios propostos (comparación temporal).

A redución do uso de papel e plástico nos traballos de clase é fomentada a través das guías docentes das materias. Neste sentido, existe a seguinte recomendación por parte das coordinadoras de Grao de todas as titulacións do Centro:

[pdi.fee] RV: Elaboración Guías GADU

pdi.fee-request@listas.udc.es <pdi.fee-request@listas.udc.es>

en nome de

Decanato da Facultade de Económicas <decanato.fee@udc.gal>

Mié 14/07/2021 10:15

Para: pdi.fee@listas.udc.es <pdi.fee@listas.udc.es>

 1 arquivos adjuntos (19 KB)

GUÍAS DOCENTES_Observaciones Evaluación_GradoECO.docx;

Bos días,

Reenvío o e-mail de Laura Varela Candamio coas instrucións para a elaboración das guías docentes.

Saúdos,

Belén

Por otro lado, se indican a continuación una serie de recomendaciones (optativas) para incluir en la sección última de las guías GADU denominada “Recomendaciones”, apartado de “Observaciones” para cumplir con el objetivo de “facultad sostenible” vinculado al GreenCampus:

VERSIÓN EN CASTELLANO:

1. La entrega de los trabajos documentales que se realicen en esta asignatura:
 - a. Se solicitará en formato virtual y/o soporte informático
 - b. Se realizará a través de Moodle, en formato digital sin necesidad de imprimirlos
- Regulamento actual de TFG, trala última modificación de 08 de xuño de 2020. No punto 7.2 aparece a entrega electrónica do documento:
https://www.economicas.udc.es/subido/FACULTADE%20%C3%93RGANOS%20COLEXIADOS/090620%20TFG%20FEE_Regulamento_TFG_modificado_xu%C3%B1o2020.pdf
 - Regulamento actual de TFM, trala última modificación de 08 de xuño de 2020. No punto 8.2 aparece a entrega electrónica do documento:
http://www.economicas.udc.es/subido/FLORA/FEE_Regulamento_TFM_modificado_xu%C3%B1o2020.pdf
 - Acordos da Xunta de Facultade do 08 de xuño de 2020 onde figura a modificación dos artigos anteriormente citados:
<https://www.economicas.udc.es/subido/COLITO/210620%20ACORDOS%20DA%20XUNTA%20DE%20FACULTADE%2008%20de%20xu%C3%B1o%20de%202020.pdf>
 - Trala reforma dos Regulamentos, o 100% dos TFGs e o 100% dos TFMs son entregados en formato dixital. Previamente, todos eran entregados en papel e en formato electrónico, e ademáis se xeraban varias copias máis en papel para os membros do tribunal.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
2-5	Charlas para ensinar o sistema de recollida de lixo no Concello de A Coruña	Incrementar a eficacia na separación de residuos en orixe	Impartición efectiva das charlas.

En diversas datas dende o 13 de abril ata o 14 de maio de 2021, foron realizadas estas charlas por parte de alumnado bolseiro da OMA, estando dirixidas a todos os estudantes dos primeiros cursos dos Graos da FEE.

DIA	hora inicio	hora fin	GRUPO	AULA		DIA	hora inicio	hora fin	GRUPO	AULA
13-abr	11:45	11:55	ECO 1ºB	1:3		22-abr	15:45	15:55	ADE 1ºH	0:3
13-abr	12:00	12:10	ADE 1ºE	1:5		28-abr	11:20	11:30	ADE 1ºB	1:3
13-abr	17:00	17:10	EMP 1ºC	0:6		28-abr	12:00	12:10	ADE 1ºD	2:3
13-abr	17:15	17:25	ADE 1ºG	2:9		30-abr	8:30	8:40	EMP 1ºA	2:4
22-abr	8:30	8:40	ECO 1ºA	0:4		30-abr	8:45	8:55	ADE 1ºC	2:6
22-abr	8:45	8:55	ADE 1ºA	0:6		30-abr	12:00	12:10	ADE 1ºF	1:5
22-abr	15:30	15:40	ECO 1ºC	0:4		14-may	12:50	13:00	EMP 1ºB	0:6

Anteriormente, en novembro de 2020, a FEE acolleu a exposición de residuos “O lixo na UDC - Modelo Nostián” promovida polo Concello de A Coruña e a OMA. Pódese consultar o contido completo en https://udc.es/sociedade/medio_ambiente/compostaxe/expo-residuos/

Área temática 3: correcto tratamento e xestión dos RAEE (residuos de aparellos eléctricos e electrónicos) e RPA (residuos de pilas e acumuladores)

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
3-1	Mellorar a información sobre puntos de recollida de residuos electrónicos	Incrementar a eficacia na recollida dos residuos electrónicos	- Nº de carteis de información postos - Nº de contedores homologados para recoller os residuos

No marco da acción 3.1, deséñase un cartel informativo sobre o procedemento a seguir para garantir unha recollida eficaz dos residuos electrónicos no centro (*Residuos de Aparatos Eléctricos e Electrónicos-RAEE*) como monitores, impresoras, ordenadores portátiles e de sobremesa, e periféricos. Diferénciase entre aqueles que están en boas condicións, e aqueles que ou ben non funcionan ou o fan defectuosamente.

Colgáronse un total de 8 carteis A3 plastificados (de cara a ampliar a súa durabilidade), nas principais áreas de despachos da FEE, así coma no taboleiro da biblioteca.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
3-2	Mellorar a información sobre puntos de recollida de pilas e acumuladores	Incrementar a eficacia na recollida de pilas e acumuladores	- Nº de carteis de información postos - Nº de contedores homologados para recoller os residuos

Con anterioridade á implementación das accións aquí expostas, a facultade contaba con dous contedores para a recollida selectiva de pilas e acumuladores, sitos ao carón da entrada principal.

Trala difusión do procedemento a seguir para garantir unha recollida selectiva de *Residuos de Pilas e Acumuladores* (RPA), pasouse a dispor dun único contedor sinalizado e de maior capacidade, ubicado no novo punto limpo xeral do centro (andar 0) ao carón da antiga conserxaría.

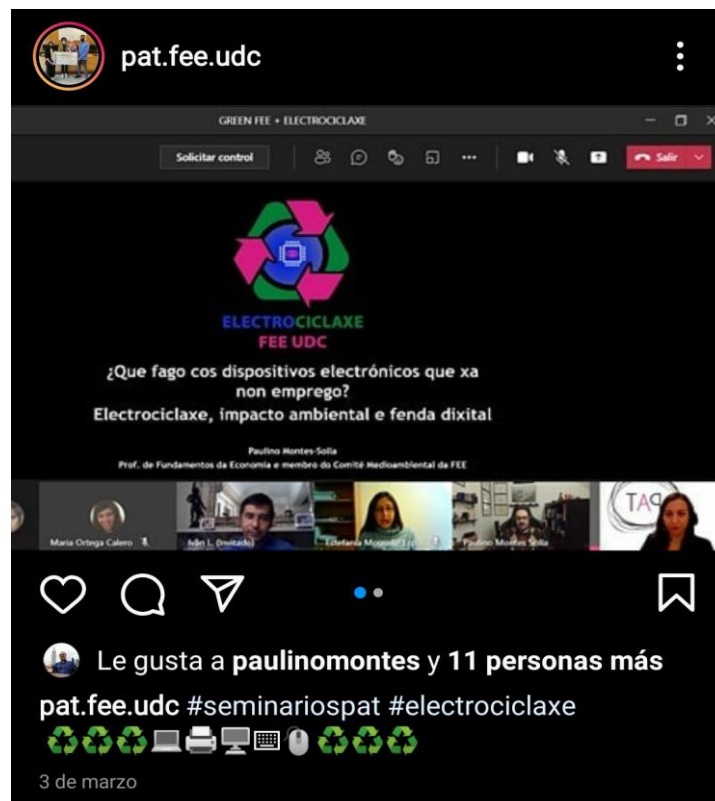

A mencionada difusión sobre o depósito selectivo dos RPA realizouse conxuntamente a través dos mesmos carteis empregados na acción 3-1.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
3-3	Xornada informativa sobre a "electrociclaxe"	Crear no alumnado conciencia ecolóxica destes residuos	Realización efectiva da xornada

A través do PAT da FEE se impartiu un seminario dirixido a toda a comunidade universitaria sobre a electrociclaxe e a fenda dixital, tendo unha boa acollida entre o alumnado.

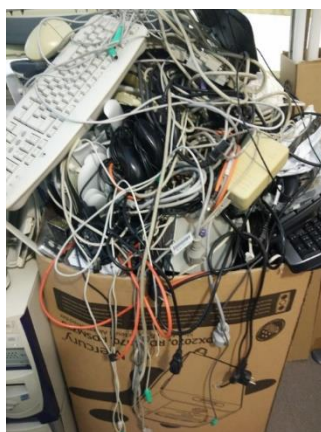
ELECTROCICLAXE, IMPACTO AMBIENTAL E FENDA DIXITAL		
Que fago cos dispositivos electrónicos que xa non emprego?		
Imparte:	Prof. Paulino Montes Solla, Departamento de Economía	
Duración:	0,5 horas	
Lugar:	MS TEAMS	
Data:	3 de marzo (mércores)	
Horario:	19:30h. - 20:00h.	
Fin prazo de inscrición:	1 de marzo (luns)	23:59h.
Formulario inscrición:	http://bit.ly/patgreenfee	

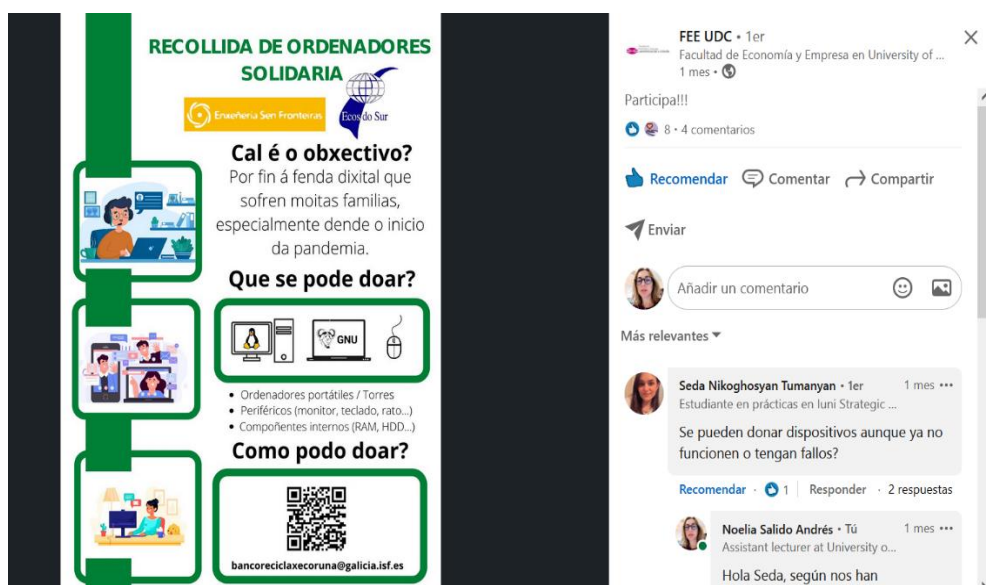
Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
3-4	Reutilización de material electrónico en desuso	Acadar un emprego elevado de materiais reciclados e de baixo impacto ambiental	Existencia dun almacén organizado

O obxectivo da acción 3-4 abórdase mediante a difusión conxunta no cartel informativo deseñado no marco das accións 3-1 e 3-2 e conta, por tanto, coa colaboración do persoal da conserxaría da FEE para facerse efectiva, tal e como se ven de relatar.

A retirada/recepción dos aparatos, avaliación do seu estado, separación, (re)acondicionamento e almacenaxe/posta de novo en circulación, ou eliminación definitiva en tanto residuos, faise dende a conserxaría do Centro e coa colaboración do seu persoal. Os aparatos reutilizables -ben íntegra ou parcialmente previo despece- almacénanse no espazo habilitado no Centro a tal efecto (ver imaxes da ringleira superior) e, no caso daqueles aparatos que se atopen no fin do seu ciclo de vida útil, xestiónase coa empresa concesionaria a súa retirada e correspondente depósito nun punto limpo (ver imaxes da ringleira inferior).

Nesta mesma liña, a FEE vense de sumar recentemente á iniciativa solidaria promovida dende a asociación Enxeñería sen Fronteiras en maio de 2021. Trátase dunha iniciativa de largascencia que persegue reducir a fenda dixital dos colectivos mais vulnerables (e.g. organizacións coma ACCEM ou Ecos do Sur, entre outras) a través da doazón de material electrónico en desuso con vida útil (nomeadamente, torres, portátiles, monitores, periféricos, e outros compoñentes soltos) a partires da creación de bancos de reciclaxe electrónica. Até o momento acadouse a habilitación dun espazo na FEE de almacenaxe provisional do material recolectado, e comenzo a difundir a iniciativa a través das pantallas informativas do propio Centro e da rede social LinkedIn.

Área temática 5: movilidad sostible

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
5-1	Realizar unha enquisa sobre hábitos de mobilidade para acudir á universidade	Fomentar o uso do transporte público e/ou sustentable e reducir o uso do transporte privado non sustentable para acudir á universidade,	Realización efectiva da enquisa

A elaboración da enquisa, a análise de datos e a comunicación dos resultados realizouse por parte de Benito Pérez López, membro do ET de mobilidade sostible do CA da FEE, en coordinación coa OMA, o grupo de investigación CartoLAB (Grupo de visualización avanzada e cartografía) e o grupo de investigación FerroTrans (grupo de ferrocarriles y transportes) da UDC, en abril do 2020. Para a recompilación de datos utilizouse o servizo de xeoreferenciación EMAPIC desenvolto pola UDC.

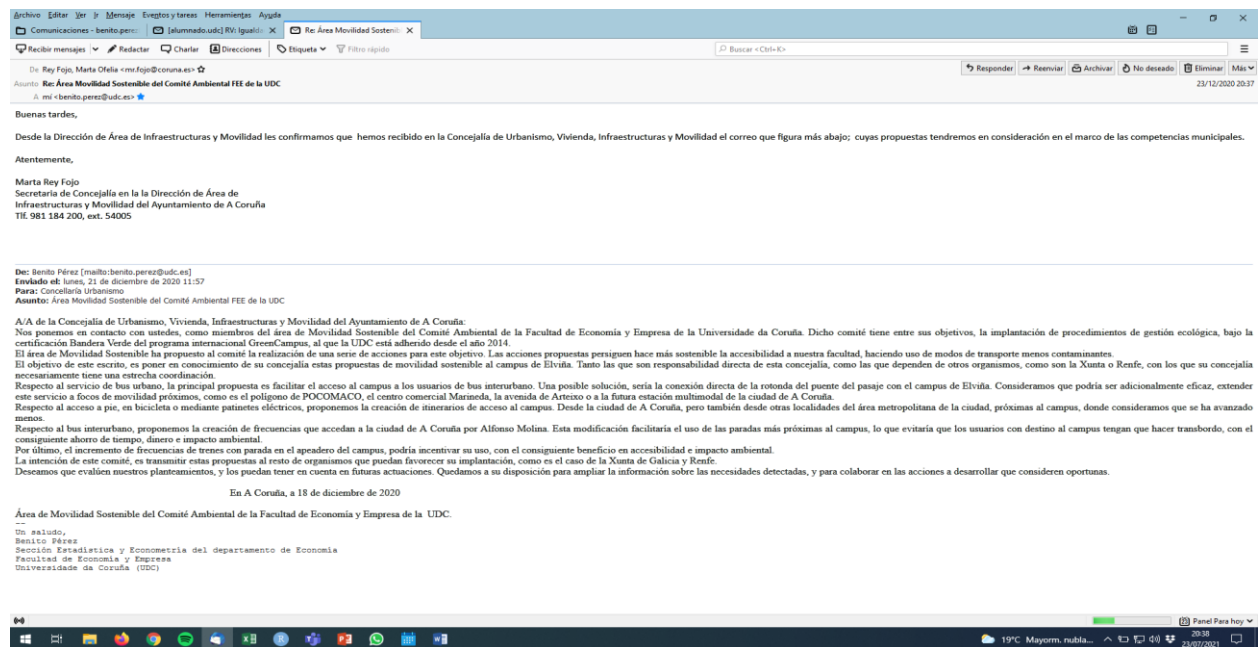
A difusión dos resultados realizouse por medio de:

- A publicación do artigo, con indexación JCR, “Environmental impact of mobility in higher-education institutions: the case of the ecological footprint at the University of A Coruña (Spain)”, Sustainability (2021).
- A presentación no “Third World Symposium on sustainability science and research” da comunicación “Mobility carbon footprint of the University of A Coruña (Spain)”.
- A participación no ciclo de conferencias “Marzo Ambiental 2021” organizado pola Oficina de Medio Ambiente (OMA) coa mesa redonda “Mobilidade sustentábel en tempos COVID”.

Nº	ACCIÓN	OBJECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
5-2	Solicitar a modificación das rutas do bus interurbano que afectan ao campus de Elviña	- Fomentar o uso do transporte público e/ou sustentable e reducir o uso do transporte privado non sustentable para acudir á universidade. - Reducir o impacto ambiental da mobilidade. - Colateralmente, gañar espazo de habitabilidade no campus.	Rexistros de saída das comunicacións

Con data 18 de decembro de 2020 enviouse unha carta á Concellaría de Urbanismo, Vivenda, Infraestruturas e Mobilidade do Concello da Coruña solicitando a modificación das rutas do bus interurbano que afectan ao Campus de Elviña, así como a creación dunha lanzadeira de conexión con buses interurbanos, o incremento da oferta de trens con parada no apeadeiro do Campus e a creación de itinerarios de acceso para bicis e persoas desde localidades próximas.

Achégase o escrito con recepción confirmada pola secretaria da Concellaría, Marta Rey Fojo, con data 23 de decembro do 2020. O contido da carta foi explicado, ademais, en persoa ao Concelleiro, solicitándolle que transmitise as nosas propostas nas estruturas de coordinación coa Xunta de Galicia e RENFE. Neste sentido, existe unha “Mesa da Mobilidade” para a Área Metropolitana da Coruña, cuxo presidente é o Concelleiro de Mobilidade do Concello da Coruña e que integra diversas institucións con competencia no ámbito (<https://www.coruna.gal/movilidad/es/mesa-de-la-movilidad/miembros-mesa-movilidad?argIdioma=es>).

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
5-3	Solicitar a creación dunha lanzadeira de conexión con buses interurbanos	- Fomentar o uso do transporte público e/ou sustentable para acudir á universidade, - Reducir o impacto ambiental da mobilidade. - Colateralmente, gañar espazo de habitabilidade no campus.	Rexistros de saída das comunicacións

Véxase acción 5-2.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
5-4	Solicitar o incremento de oferta de trens con parada no apeadeiro do Campus.	- Fomentar o uso do transporte público e/ou sustentable para acudir á universidade. - Reducir o impacto ambiental da mobilidade. - Colateralmente, gañar espazo de habitabilidade no campus.	Rexistros de saída das comunicacións

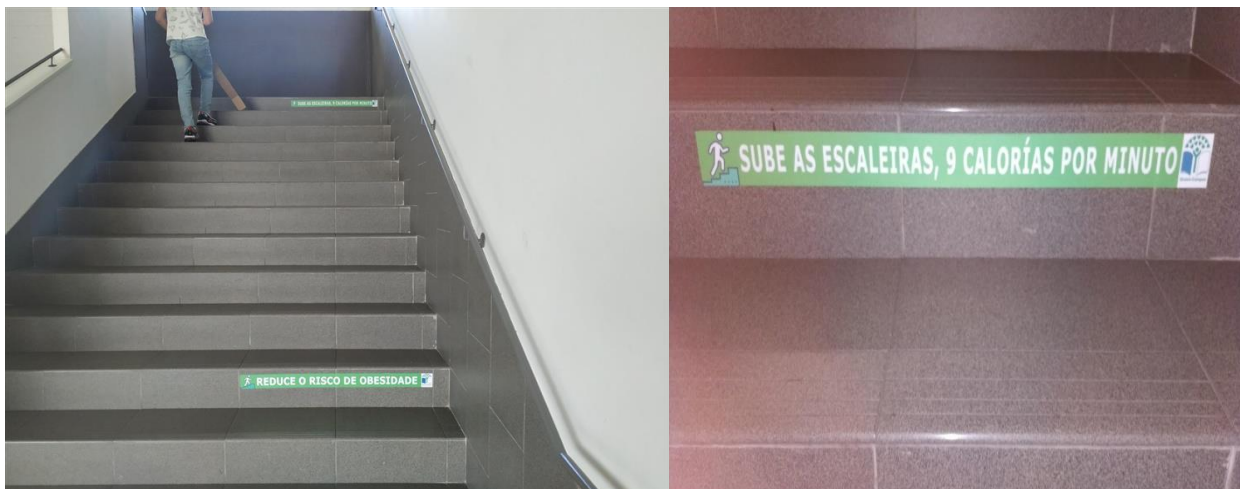
Véxase acción 5-2.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
5-5	Solicitar a creación de itinerarios de acceso para bicis e persoas desde localidades próximas	- Fomentar o uso do transporte privado sustentable para acudir á universidade. - Reducir o impacto ambiental da mobilidade. - Colateralmente, gañar espazo de habitabilidade no campus.	Rexistros de saída das comunicacións

Véxase acción 5-2.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
5-6	Potenciar o uso de escaleiras en lugar dos ascensores	- Reducir o consumo electricidade e custos de mantemento. - Colateralmente, introducir hábitos saudables.	- Número de rótulos, pegatinas e carteis efectivamente ubicados.

Deseñáronse catro modelos de pegatinas para o fomento do uso das escaleiras. Mercáronse en total corenta pegatinas, das cales se pegaron trinta e as dez restantes quedan de reposto. Achégase o deseño e a imaxe das pegatinas finalmente instaladas:

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
5-7	Na web do Centro, insertar un “cómo chegar” que inclua opcións sustentables	- Fomentar o uso do transporte público e/ou sustentable e reducir o uso do transporte privado non sustentable para acudir á universidade, - Reducir o impacto ambiental da mobilidade. - Colateralmente, gañar espazo de habitabilidade no campus.	Inserción efectiva na web

Na web da FEE insertouse información para chegar ao centro a través de diversos medios de transporte. A ligazón é a seguinte: [Como chegar \(udc.gal\)](http://www.udc.gal)

Como chegar

A Universidade da Coruña (UDC) participa, xunto con outras universidades europeas, no programa Green Campus que é unha iniciativa da Foundation for Environmental Education (FEE) para achegar e potenciar os valores de Educación Ambiental no ámbito universitario. Por iso, recomendamos o uso do transporte sostible para chegar ata a nosa Facultade no Campus de Elviña.

En bici

Na cidade hai varias rutas con carril bici pero aínda non se publicaron mapas con estes percorridos, podes consultar todo o relacionado coa mobilidade e a bicicleta na UDC na páxina:

https://www.udc.es/es/sociedade/medio_ambiente/bicis/

Percorridos, préstamo de bicis UDC e guía do uso da bici como medio de transporte.

En bus

Liñas urbanas

Recomendamos descargar a aplicación “Itranvías” (Android e IOS) ou consultar a [páxina web](#) dos buses urbanos.

As liñas de bus con paradas no Campus son [UDC, 20, 22, 24](#).

Na porta da Facultade hai unha parada. Coa [tarxeta Millenium](#) hai descontos para o transporte urbán

Liñas comarca leste da Coruña

<https://www.alsacalbita.es/documents/25612849/25916067/CORUNA-horarios->

Iconos de www.iconos8.es

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
5-8	Instalar mesas de tenis de mesa no Centro	- Fomentar hábitos saudables. - Potenciar a integración da comunidade do Centro, especialmente a aula de Espazo Compartido.	Ubicación efectiva das mesas

Instaláronse dúas mesas de tenis de mesa no vestíbulo da FEE e tamén foron postas ao dispor da comunidade da FEE raquetas e pelotas. Tivo unha notable aceptación, principalmente, por parte dos estudantes. Por mor da COVID houbo que retiralas, quedando á espera de que a situación sanitaria permita colocalas de novo.

Área temática 6: hábitos, rutinas e estilos de vida saudables

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
6-1	Realizar unha enquisa sobre hábitos de alimentación saudable e posibilidades de mellora neste campo no Centro	Coñecer a opinión de estudantes, profesores e PAS sobre a importancia da alimentación saudable e as posibilidades que se ofrecen na facultade sobre este tipo de alimentación	-Realización efectiva da enquisa -Difusión dos resultados da enquisa

A enquisa sobre os hábitos de alimentación saudable está rematada e preparada para ser dirixida á comunidade universitaria da FEE. Non obstante, considerouse que sería mellor difundila entre o estudantado e persoal da facultade nunha época máis axeitada para obter un índice de resposta alto. A continuación, amósanse exemplos de partes da enquisa, que pode ser consultada en: https://investigacion.eu.qualtrics.com/jfe/form/SV_5cJfdLCbRdm6rsx.

0% ————— 100%

Galician ▼

Ola, como parte da comunidade universitaria da Facultade de Economía e Empresa, necesitamos coñecer a túa opinión sobre a alimentación saudable e a oferta existente na nosa facultade. Son unhas breves preguntas (3 ou 4 minutos do teu tempo) nas que as respostas son totalmente anónimas. Dende o Comité Medioambiental da FEE (grupo de traballo de alimentación saudable) agradecemosche o teu tempo e a túa participación para intentar facer da nosa facultade un lugar mellor. Ademais, teranse en conta as opinións expresadas para solicitar á dirección do centro, a instalación e ubicación dunha zona con microondas para poder quentar a comida e bebidas.

MOITAS GRAZAS

Galician ▼

Se adoitas comprar nas máquinas expendedoras da facultade, cal foi o último produto que compraches?

☐ Café, chocolate, té

☐ Bebida (auga, coca-cola, outros)

☐ Snacks ou frutos secos

☐ Chocolates (Kit-kat, Kinder bueno, etc.)

☐ Barras enerxéticas

☐ Outro produto diferente aos anteriores

☐ Non lembro o que comprei a última vez

☐ NUNCA COMPREI NA MÁQUINA VENDING

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
6-2	Aumento das opcións saudables (incluíndo produtos ecolóxicos, locais e/ou de tempada) no menú do día (por exemplo, maior contido de verduras, froitas e produtos integrais)	Promover os hábitos de alimentación saudables no servizo de cafetería/comedor	-Difusión das opcións saudables -Número de opcións saudables engadidas -Rexistros de saída das comunicacións

Logo de varias charlas informais e unha reunión coa responsable da cafetería da FEE (ver comunicación máis abaixo), esta incorporou a publicidade da existencia de menús saudables con cartelería bilingüe castelán-inglés. Outra das accións relevantes do servizo de cafetería/comedor é a recomendación de consumir froita de sobremesa nos menús diarios.

Acta de la reunión del equipo de Alimentación Saludable de Green Campus, celebrada a las 12.00 horas del día 14 de enero de 2020 en las instalaciones de la cafetería de la Facultad de Economía y Empresa

Asisten a la reunión los profesores María Dolores Lagoa Varela, José María Losada López, María José Parga Massa e Isabel, responsable de la cafetería de la Facultad de Economía y Empresa.

En primer lugar, se le presenta a la responsable de cafetería el programa de Green Campus, y más concretamente, el papel que juega el Comité de Alimentación Saludable dentro de todo el conjunto del programa.

En esta reunión se abordaron los siguientes temas.

1. En primer lugar, se trató del tema de los menús. Se le preguntó a Isabel si los clientes de la cafetería tenían a diario alguna opción saludable dentro del menú.
Isabel nos indicó que prácticamente todos los días uno de los platos a elegir como primero consistía en verduras (judías, alcachofas, guisantes...).
Asimismo, también nos indicó que con el segundo plato suele haber una guarnición de acompañamiento incluyendo siempre, además del arroz y patatas, la opción de ensalada.
Por último, Isabel nos confirma que entre las opciones de postres, siempre hay fruta.
2. En segundo lugar, se le indicó si sería factible darle una mayor visibilidad a la fruta, para incentivar el consumo de fruto en sustitución de la bollería industrial. Isabel nos indicó que la fruta ya se ve desde la barra de la cafetería, pero que intentarían ponerla todavía más visible atendiendo a nuestras indicaciones. De todas formas, nos comentó que tiene muchas más salida la bollería industrial que la fruta, no sólo a la hora del desayuno, sino también entre horas. Les comentamos que quizá se podría presentar la fruta de una forma algo más atractiva.
Nos indica que no pueden comprar demasiada fruta dado que, como no tiene salida, y es un producto perecedero, se les suele estropear. De ahí que es arriesgado hacer una apuesta seria por promocionar el consumo de fruta.
También se les propuso que además de poner la fruta más visible podrían poner carteles anunciando las opciones disponibles con los precios.
3. En tercer lugar, se trató el tema del origen de los productos que se ofrecen en la cafetería. Isabel nos indica que la cafetería es una concesión, y entre las condiciones de la misma, el precio del menú viene fijado desde Rectorado. Nos indica que, atendiendo a este hecho, el margen de maniobra que tienen es muy bajo, por lo que es muy complicado proveerse únicamente con el producto local. Nos puso como ejemplo el tema del pescado, ya que no es planteable ofrecer una merluza fresca, sino que únicamente preparan pescado congelado.
4. Asimismo, se habla del aceite empleado para freír los productos, ya que consideramos que es un aspecto importante a tener en cuenta desde el punto de vista saludable. La responsable de cafetería nos indica que el aceite se cambia atendiendo a lo que indica la normativa, y que se cumple estrictamente el tiempo marcado para renovar el aceite.
5. Otro aspecto que se trató fue el tema de los clientes que necesitaban comer con sal o bajo en sal. Isabel nos comentó que en ambos casos podrían servir la comida de esta forma si se les avisara de antemano.
6. Otro aspecto que se abordó en la reunión fue preguntarle si una persona vegetariana podría comer en la cafetería con lo que se ofrece a día de hoy. Nos volvió a indicar que siempre hay un primer plato de verdura y que la opción de ensalada se ofrece a diario.

En A Coruña, a 20 de enero 2020

Facultade de Economía e Empresa

Nº	ACCIÓN	OBJECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
6-3	Organización de evento que promueva a alimentación saludable (incluyendo productos ecológicos, locais e/ou de tempada)	Promover os hábitos de alimentación saudables	Realización efectiva do evento

Dentro dos seminarios organizados polo PAT da FEE, ofertouse o que figura máis abaixo e que foi impartido polo exalumno da nosa Facultade Víctor Lama, do Fogar de Santiso. Trátase dunha empresa con varios restaurantes en Galicia, altamente responsable coa cultura galega, a potenciación do consumo local e responsable, a defensa do medio ambiente e a recuperación das tradicións campesinas. Pódese ver a súa páxina web: <https://fogardosantiso.es/es>

PLAN DE FORMACIÓN DO PAT

FACULTADE DE ECONOMÍA E EMPRESA

SEGUNDO CUADRIMESTRE
2020-2021

REXENERA: META ZERO WASTE, SOSTIBILIDADE E ALIMENTACIÓN KMO

Acción Green Campus FEE

Imparte: Vícto Lama, FogarLab, Fogar do Santiso

Dirixido a: Alumnado de tódolos cursos

Duración: 1,5 horas

Lugar: MS TEAMS

Data / Horario:

Quenda 1 (mañá): 19 de abril (luns)

10:00h. - 11:30h.

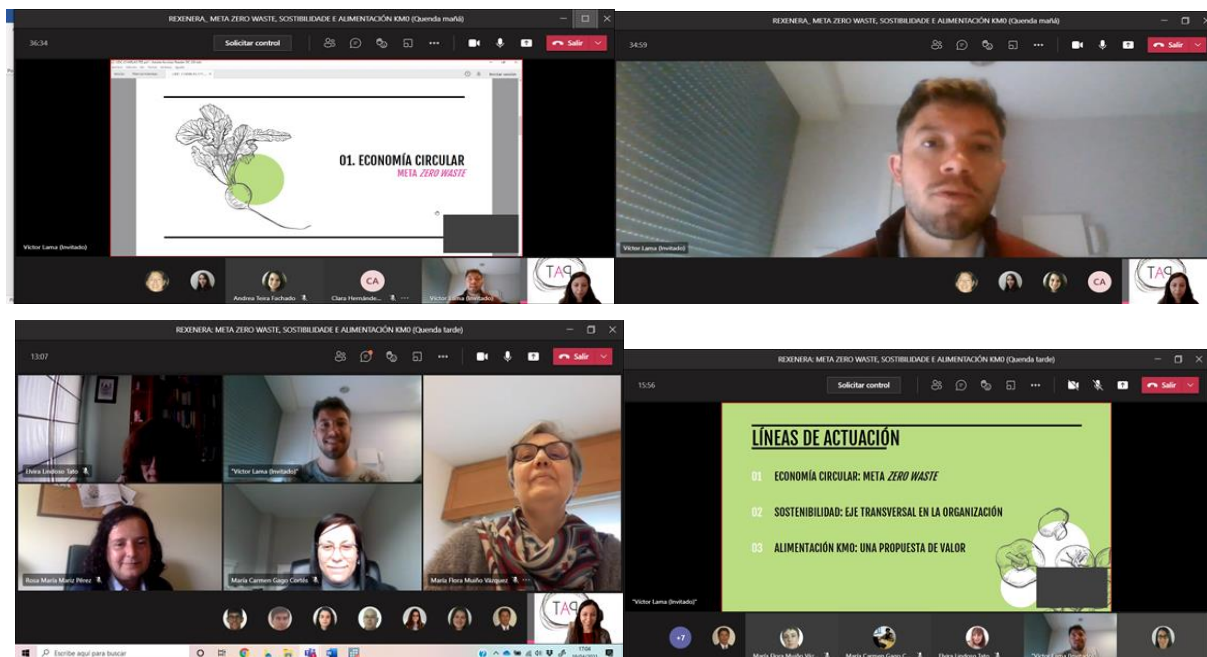
Quenda 2 (tarde): 19 de abril (luns)

17:00h. - 18:30h.

Fin prazo de inscrición: 15 de abril (xoves)

23:59h.

Formulario inscrición: <http://bit.ly/patrexe>

Área temática 8: compra verde, comercio xusto e consumo responsable

	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
8-1	Revisión e substitución dos secamáns (eléctricos) por dispensadores de papel	Optimizar o uso da enerxía.	Número de secamáns en desuso /dispensadores de papel novos

O rexistro de evidencias é o seguinte (o cal é documentado con fotos):

Planta (localización)	<u>BAÑO</u>		<u>secamáns eléctricos</u>		<u>dispensador papel</u>
	<i>tipo</i>	<i>xénero</i>	<i>existe?</i>	<i>funciona?</i>	
Planta soto	cafetería	f	Si	non	Si
Planta soto	cafetería	m	Si	non	Si
Planta baixa (fronte ás aulas net). Estudantes	aulas	f	Si	non	Si
Planta baixa (fronte ás aulas net). Estudantes	aulas	m	Si	non	Si
Planta baixa (fronte aos ascensores). Estudantes	aulas	f	Si	non	Si
Planta baixa (fronte aos ascensores). Estudantes	aulas	m	Si	non	Si
Entreplanta. Profesorado	despachos	f	Si	non	Si
Entreplanta. Profesorado	despachos	m	Si	non	Si
Entreplanta.	decanato	f	Si	non	Si
Entreplanta.	decanato	m	Si	non	Si
Entreplanta.	decano	f/m	Si	non	Si
Primeira planta. Estudantes	aulas	f	Si	non	Si
Primeira planta. Estudantes	aulas	m	Si	non	Si
Primeira planta (corredor 1). Profesorado	despachos	f	Si	non	Si
Primeira planta (corredor 1). Profesorado	despachos	m	Si	non	Si
Primeira planta (corredor 2). Profesorado	despachos	f	Si	non	Si
Primeira planta (corredor 2). Profesorado	despachos	m	Si	non	Si
Segunda planta. Estudantes	aulas	f	Si	non	Si
Segunda planta. Estudantes	aulas	m	Si	non	Si
Segunda planta (corredor 1). Profesorado	despachos	f	Si	non	Si
Segunda planta (corredor 1). Profesorado	despachos	m	Si	non	Si
Segunda planta (corredor 2). Profesorado	despachos	f	Si	non	Si
Segunda planta (corredor 2). Profesorado	despachos	m	Si	non	Si
Terceira planta (corredor 1). Profesorado	despachos	f	Si	non	Si
Terceira planta (corredor 1). Profesorado	despachos	m	Si	non	Si
Terceira planta (corredor 2). Profesorado	despachos	f	Si	non	Si
Terceira planta (corredor 2). Profesorado	despachos	m	Si	non	Si

En resumen, en todos os baños da FEE os secamáns eléctricos, aínda que non se retiraron, quedaron desconectados da electricidade e, polo tanto, inutilizados; igualmente, en todos os baños foron instalados sistemas de dispensador de bobinas de papel para secar as mans.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
8-2	Substitución de puntos de luz con bombillas non LED por puntos LED	- Optimizar o uso da enerxía.	Investimento en iluminacións LED no centro

Os investimentos levados a cabo pola FEE para pasar de iluminación non LED a iluminación LED poñen de manifesto un total investimento de 4.261,62 euros. O rexistro de evidencias da acción foi obtido a través da consulta ao negociado de asuntos económicos da FEE, resultando o seguinte:

Data	Concepto	Cantidade	Prezo/unidade (€)	Importe (€) (con IVE)
15/02/2020	Luminarias de emerxencia	100	14,5 €	1.754,50
04/11/2019	Downlight LED monet 24W 4000K	35	12	508,20
04/11/2019	ECORAEE	35	0,11	4,66
04/11/2019	MZD LED 14W E27 WW A67 FR ND 3000K	20	4,47 (25% dto.)	81,13
04/11/2019	ECORAEE	20	0,11	2,66
04/11/2019	MZD LED 14W E27 CW A67 FR ND 4000K	20	4,47 (25% dto.)	81,13
04/11/2019	ECORAEE	20	0,11	2,66
04/11/2019	MZD LED 40W E14 840 B35 FR ND	8	2,66 (25% dto.)	19,31
04/11/2019	ECORAEE	8	0,11	1,06
14/05/2019	Lámpada GU10 9,5W 120° 4000K 950L	55	4,25	282,84
14/05/2019	ECORAEE	55	0,11	7,32
14/05/2019	Portalámpadas GU10	25	0,39	11,80
28/01/2019	Accesorio de embutida en marco 50x60	5	32,98 (40% dto.)	119,72
28/01/2019	Marco aluminio para Inst. Superficie 60'60	25	17,68 (40% dto.)	320,89
28/01/2019	Panel LED 60x60 40W baixo UGR 3000	5	48,84 (40% dto.)	177,29
28/01/2019	Panel LED 60x60 40W baixo UGR 3000	25	48,84 (40% dto.)	886,45
TOTAL				4.261,62

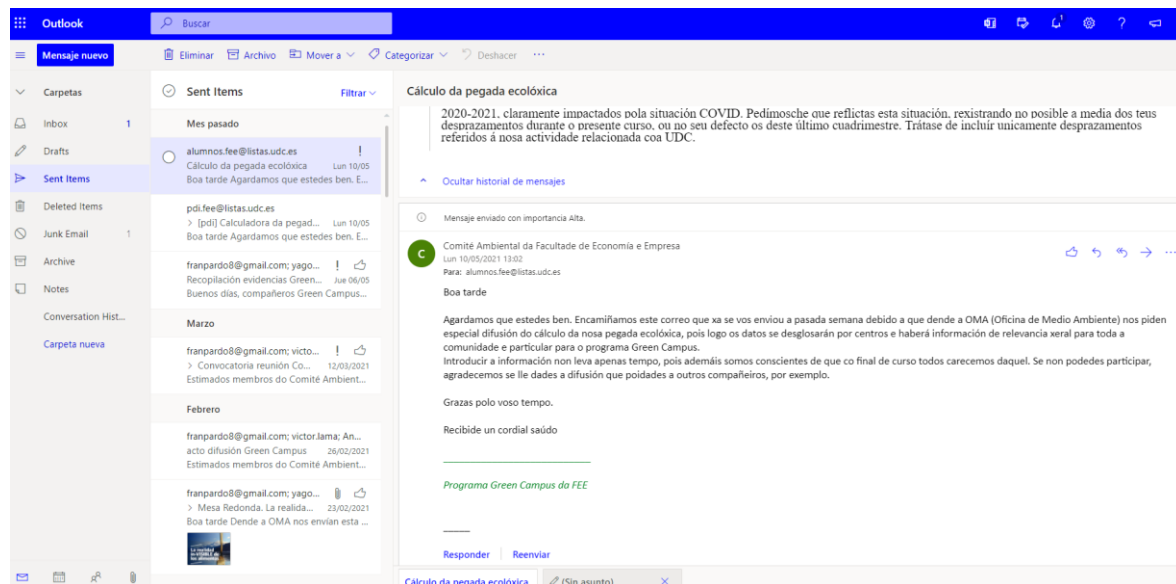
Área temática 9: participación, sensibilización e voluntariado ambiental

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
9-1	Recibir e difundir a información de todos os equipos de traballo GC FEE	Centralizar e coordinar a visualización das accións do Green Campus FEE	Activación da conta de correo electrónico

A conta de correo electrónico é:

green.fee@udc.es

Teñen acceso a ela os coordinadores GC-FEE e máis os profesores do ET 9. Utilízase para canalizar informacións dentro do Comité Ambiental da Facultade.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
9-2	Colocar taboleiros de información ambiental (Green Campus) e saudable (Universidade Saudable) no Centro	Fomentar a participación e a sensibilización en temas ambientais e de saúde	Número de taboleiros habilitados

Habilitáronse dous taboleiros físicos (que estaban en desuso) no primeiro andar da FEE, xunto á entrada ao corredor de aulas; un destínase ao Green Campus e outro á Universidade Saudable. Nos taboleiros difúndese información do Comité Ambiental da FEE, da UDC e doutras entidades externas coas que se colabora. Empréganse sobre todo para temáticas que deben ser difundidas nun prazo temporal longo. Algúns exemplos son:

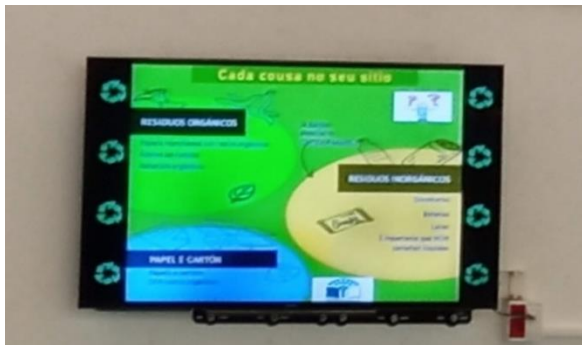
- Premios TFG e TFM de temática sustentable
- Alcer (Asociación para la Lucha Contra las Enfermedades de Riñón)
- Recuperación de fontes dispensadoras de auga (foran retiradas ao principio do COVID)
- Marzo Ambiental
- Entidades de colaboración coa UDC Saudable, puntos de asesoría
- Puntos de recollida selectiva de residuos na FEE
- Día mundial sin tabaco
- Climate Science Olympiad

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
9-3	Informar das actividades ambientais e do Green Campus nas pantallas dixitais do centro	Fomentar a participación e a sensibilización en temas ambientais	Número de publicacións nas pantallas dixitais

A FEE conta con dúas pantallas no vestíbulo principal onde se publicita información de todo tipo e interese para a comunidade universitaria da FEE. Entre esta información, difúndese a de temática ambiental con orixe tanto na FEE, na UDC ou entidades externas coas que se colabora. Empréganse sobre todo para cuestións que requiren de certa inmediatez. Algúns exemplos son:

- Recollida selectiva de residuos na FEE.

- Promoción da actividade Marzo Ambiental 2021 auspiciada pola OMA.

- Recollida de equipos informáticos para a súa recuperación e entrega a persoas que os poidan precisar, en colaboración con “Enxeñeiros sen fronteiras”.

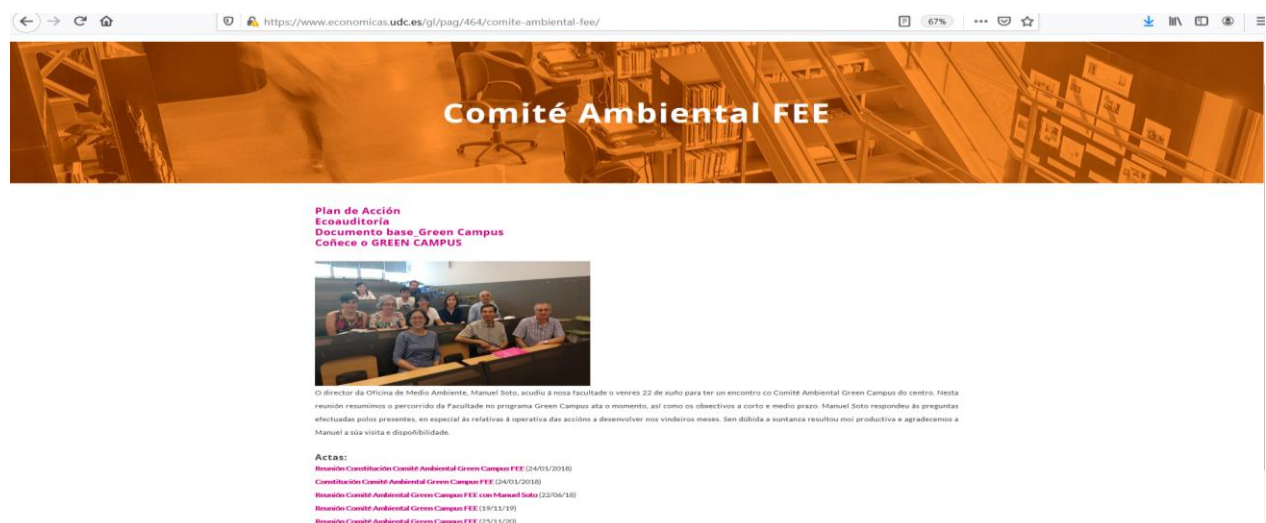
Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
9-4	Optimizar o espazo na páxina web da facultade adicado ás actividades ambientais e do Green Campus	Fomentar a participación e a sensibilización en temas ambientais	Dispoñibilidade efectiva de espazo na páxina web

Coa constitución do CA da FEE creouse un apartado na páxina web da facultade para difundir as actividades desenvolvidas desde o Centro, así como promocionar outros eventos relacionados. Neste apartado da web adícase unha sección especial ao CA, con información sobre a súa constitución, actas, etc. Igualmente, na páxina principal, dentro da sección de Novas, tamén se difunden as cuestións ambientais que ofrecen un especial interese.

<http://www.economicas.udc.es/gl/pag/458/green-fee/>

<http://www.economicas.udc.es/gl/pag/464/comite-ambiental-fee/>

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
9-5	Informar das actividades ambientais e do Green Campus a través das redes sociais	Fomentar a participación e a sensibilización en temas ambientais	Número de redes sociais

A FEE non ten redes sociais propias, polo que difundimos as nosas informacións en catro redes sociais administradas por outras persoas ou entidades relacionadas en función do grupo ao que deba ir dirixida a información:

- Instagram de estudantes da FEE
- Instagram do PAT da FEE
- Facebook da UDC Saudable
- Facebook da Biblioteca da FEE

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
9-6	Difusión no centro das actividades ambientais e de saúde das persoas/entidades da UDC ou externas, incluído o Comité Ambiental	Fomentar a participación e a sensibilización en temas ambientais	Nº de actividades difundidas

Algunhas das actividades nas que participou a comunidade universitaria da FEE foron as seguintes:

- Outubro Saudable
- ClimateScience Olympiad
- Marzo Ambiental
- Día Mundial sin tabaco
- Información adiccións (foto esquerda)
- Climathon 2019 (foto dereita)

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
9-7	Organizar unhas xornadas co gaio da celebración do Outubro Saudable de 2019	Dar a coñecer e promover os diversos aspectos da sustentabilidade, dende o punto de vista social, medioambiental e económico	Celebración efectiva das xornadas

A FEE liderou a organización do “V Outubro Saudable UDC 2019” ao longo de tres semanas deste mes. As actividades realizadas foron charlas, mesas redondas, exposicións, casos de éxito e actividades participativas, as cales xiraron en torno a tres eixos: Alimentación, Deporte e Contorna.

A memoria completa relativa a estas xornadas atópase en:

<https://drive.google.com/file/d/1xGJThwCP1vEcyLEH2f9ol6RoQBMORdfm/view>

8/10/19, 12:15h.
Salón de Graos
Fac. Economía.
Acto inaugural do
“Vº Outubro
Saudable” da UDC
na nosa Facultade

*Programación completa na
web da Facultade*

UDC Saudable

Nº	ACCIÓN	OBJECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
9-8	Organizar conferencia para participar no Outubro Saudable de 2020	Dar a coñecer e promover os diversos aspectos da sustentabilidade, dende o punto de vista social, medioambiental e económico	Celebración efectiva

A contribución da FEE ao “Outubro Saudable 2020” consistiu na impartición dunha conferencia o día 21 de outubro a través de MS Teams (debido á crise sanitaria COVID-19) por parte do profesor do centro Fernando de Llano, investigador en políticas enerxética e climática. A charla levou por título: "Energía, economía e clima: hacia unha transición enerxética xusta - Reflexión sobre os impactos económicos, consumo responsable, e coidado do medio ambiente".

The screenshot shows a Microsoft Teams meeting interface. At the top, a status bar indicates "La grabación se ha iniciado." Below this, a grid of video feeds shows participants: Fernando De Llano Paz, María Carmen Gago Cortés, Ylenia Pérez Martínez, and others. A sidebar on the right lists participants and moderators. The main content area displays a presentation slide titled "ENERGÍA, ECONOMÍA Y CLIMA: HACIA UNA TRANSICIÓN ENERGÉTICA JUSTA". The slide features a central circular diagram labeled "ECONOMÍA CIRCULAR" with various icons representing different sectors and processes. Text on the slide includes "Transición hacia una Economía ecológica= en línea con la Economía circular", "Desarrollo de nuevos modos de movilidad", "Generación de electricidad + transporte: 86% de las emisiones contaminantes", and "Sector energético: clave para alcanzar transición hacia economía ecológica".

Nº	ACCIÓN	OBJECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
9-9	Organizar conferencia para difundir as actividades do Green Campus e intentar aumentar o número de participantes	Dar a coñecer e promover os diversos aspectos da sustentabilidade, dende o punto de vista social, medioambiental e económico	Celebración efectiva

A través do PAT da FEE se impartiu un seminario dirixido a toda a comunidade universitaria coa fin de dar a coñecer e compartir experiencias sobre a nosa andaina no programa Green Campus. Pódese consultar a presentación do acto: <https://www.economicas.udc.es/subido/EMILIA/190421%20GREEN%20FEE%20Co%C3%B1ece%20e%20participa%20no%20que%20fai%20a%20t%C3%B1a%20Facultade%20polo%20medio%20ambiente.pdf>

PLAN DE FORMACIÓN DO PAT

FACULTADE DE ECONOMÍA E EMPRESA

SEGUNDO CUADRIMESTRE
2020-2021

GREEN FEE

Coñece e participa no que fai a túa Facultade polo medio ambiente.

Imparte:	Prof. Iván López e Profa. Estefanía Mourelle, Coordinadores do Green Campus na FEE.	
Duración:	1 hora	
Lugar:	MS TEAMS	
Data:	3 de marzo (mércores)	
Horario:	18:30h. - 19:30h.	
Fin prazo de inscrición:	1 de marzo (luns)	23:59h.
Formulario inscrición:	http://bit.ly/patgreenfee	

Seminario PAT

GREEN FEE: Conoce y participa en lo que hace tu Facultad por el medio ambiente

Iván López y Estefanía Mourelle,
Coordinadores del Green Campus en la FEE
3 de marzo de 2021, 18:30 h., MS Teams

GREEN FEE • ELECTROCLASE

02:37:22 < 2 de 13 > Tomar el control

LOS COMIENZOS

2014: firma convenio UDC-ADEAC
<http://www.adeac.es/>
<https://www.losglobos.net/>

2017-18: FEE se propone candidata y comienza la elaboración del programa

Estefanía Mourelle Espasandín

8

Video call interface showing participants and a 'TAQ' icon.

Área temática 10: cambio climático e ambientación curricular

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
10-1	Creación, renovación e mantemento do curso MOOC “ <i>Sostenibilidad en la era del Big Data</i> ”	Dar a coñecer e promover os diversos aspectos da sustentabilidade, dende o punto de vista social, medioambiental e económico	Creación, renovación e mantemento efectivos

No ano 2018 a UDC realizou a primeira convocatoria para impulsar a creación de MOOCs (**M**assive **O**pen **O**nline **C**ourse). Varios membros do CA presentaron unha proposta, a cal resultou seleccionada. No ano 2019 tivo lugar o lanzamento da primeira edición do MOOC “Sostenibilidad en la era del Big Data” a través da plataforma Miríadax:

<https://miriadax.net/web/sostenibilidad-en-la-era-del-big-data>

O curso renovouse cunha segunda edición no ano 2020, acadando no presente ano a súa terceira edición. Cóntase co soporte técnico do CUFIE (Centro Universitario de Formación e Innovación Educativa) da UDC no desenvolvemento do curso.

LOS CONTENIDOS

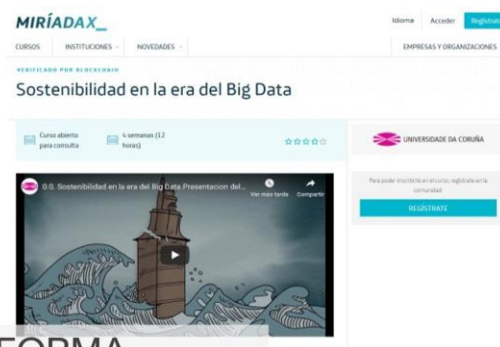
- Curso para todos los públicos
- 3 Módulos de contenidos
- **Desarrollo sostenible:**
 - ✓ Medioambiente
 - ✓ Social
 - ✓ Económico

MÓDULOS

LOS MEDIOS

EMPLEO DE MIRÍADAX:
primera plataforma de MOOCs
iberoamericana en educación superior

- Más de seis millones de estudiantes matriculados
- Más de cien partners educativos

PLATAFORMA

REDES

Os datos de usuarios que finalizaron o curso entre os inscritos, danos a taxa de finalización, o dato estatístico máis importante neste tipo de cursos. A Táboa 1 amosa a evolución desta taxa.

Táboa 1 Ratio de finalización Mooc “Sostenibilidad en la era del Big Data”

Ano	Usuarios que finalizaron	Usuarios inscritos	Taxa de finalización
2019	377	1216	31%
2020	336	766	43%
2021	151	444	34%

En comparación con outros cursos desde formato, e cun maior nivel de medios, estas cifras pódense considerar moi exitosas. Cursos nos que se combina un profesor de referencia (Sebastian Thrun - CEO de Udacity), unha corporación de vanguardia (Google) e un tema relacionado coa intelixencia artificial (automóvil sen conductor), acadaron taxas de finalización de 17,5%. E moitos Mooc só acadan un 5% [Burd, E. L. (2015). Exploring business models for MOOCs in higher education. *Innovative Higher Education*, 40(1), 37].

Ademáis, este curso ten como patrocinador a *Cátedra Hijos de Rivera-UDC de Desarrollo Sostenible*, que subvenciona dende o ano 2020 un determinado número de certificados de superación.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
10-2	Incluír na proposta de liñas de traballo de TFGs e TFMs a mención da posibilidade de optar a premios de temática medioambiental, desenvolvemento sustentable, etc. Por exemplo o da OMA.	Promover a realización de TFGs e TFMs de temática medioambiental/desenvolvemento sustentable.	Adaptación efectiva do procedemento.

En relación aos TFGs, logo da oportuna solicitude, a Comisión de TFGs acordou na súa sesión de 11/02/21:

" 2. En canto a posibilidade de inclusión dun novo campo relacionado coa opción do traballo ao premio de sustentabilidade a comisión acorda que como os TFGS do noso centro poden optar a diferentes premios non parece oportuno relacionar un premio específico nun campo do formulario aínda que aconsella que o profesor na descrición da liña do TFG se o estima conveniente e a temática é a adecuada pode especificar que se trata dun traballo con opción ao premio de sustentabilidade para que o alumnado coñeza tal posibilidade."

En relación aos TFMs, dado que estes funcionan con certo grao de autonomía e que teñen características diferentes, non foi posible atopar un procedemento común para eles. Descríbese a continuación o acordado para cada un dos catro títulos.

- **Mestrado Interuniversitario en Economía:**

O coordinador do Mestrado indicou, o 23/12/20, que se incluíu un asterisco nos traballos que poidan optar a premio (únicamente se marcan os TFMs dirixidos polas profesoras que forman parte do Green Campus). Dado que a oferta de traballos xa estaba moi próxima a rematar, estableceuse este procedemento como provisional para o curso 2020/2021. Para os seguintes cursos, o ET10 solicitou a inclusión dun apartado para que todos os profesores teñan a opción de indicar que a súa liña temática podería optar a premio.

- **Mestrado en Banca e Finanzas:**

A coordinadora do Mestrado, xunto ao ET10, o 19/02/21 analizaron e seleccionaron, pola súa temática, as liñas de TFMs que poderían optar a premio. Dado que a oferta de traballos xa estaba pechada, nas liñas seleccionadas indicárase para o vindeiro curso académico a posibilidade de optar a premio.

- Mestrado en Contabilidade Superior e Auditoría de Contas:

O coordinador do Mestrado, o 25/03/21, aínda recoñecendo a importancia da temática medioambiental, considerou que non resultaba moi coincidente cos TFMs que se desenvolven neste Mestrado.

- Mestrado Universitario en Dirección e Administración de Empresas:

A coordinadora do Mestrado recoñece o interese da proposta, polo que invita a impartir unha charla ao alumnado para promocionar esta liña temática de TFMs. A charla realízase o 02/03/21.

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
10-3	Incorporación nas guías docentes de contidos ou recomendacións relacionados coa sustentabilidade	Fomentar a incorporación da sustentabilidade nas guías docentes.	Respostas obtidas por parte do profesorado da FEE na enquisa sobre sustentabilidade na educación superior, lanzada o 24 de outubro de 2019, coa colaboración do Campus Sustentabilidade e a Universidade de Gävle en Suecia. Esta enquisa mide a incorporación da sustentabilidade nas guías docentes.

O 18/06/19 enviouse dende o Vicedecanato de Calidade da FEE correos aos profesores do Centro cunha serie de recomendacións a incluír nas guías docentes e relativas a contidos e temáticas de sustentabilidade.

Recomendacións: sustentabilidade nas guías docentes: mensaxe - Correo

Responder Responder a todos Reenviar Archivar Eliminar Establecer marca

[pdi.fee] Recomendacións: sustentabilidade nas guías docentes

VE pdi.fee-request@listas.udc.es <pdi.fee-request@listas.udc.es> en nome de Vicedecanato de Calidad Facultade de Economía e Empresa <vicedecanato.ca>
18/06/2019 9:02

Para: pdi.fee@listas.udc.es

Estimado profesorado: o Green Campus Ferrol fixonos chegar, a través do comité ambiental do noso centro, un documento con sete recomendacións para incorporar nas guías GADU contidos relacionados coa sustentabilidade. Queremos dar difusión a estas recomendacións e rogar a todos aqueles que incorporedes (ou que xa incorporádeses) algún aspecto relacionado coa sustentabilidade, que o envíedes a través do seguinte formulario <https://forms.gle/74oxRwtvKHJWYD6> (podedes simplemente adxuntar a guía docente)

As accións axudarán a que como centro poidamos obter a bandeira verde. Queremos aproveitar asemade para animarvos a que participádes no Green Campus, a través do Comité Ambiental da Facultade. Máis información sobre o Green Campus: https://www.udc.es/es/sociedade/medio_ambiente/GreenCampus/

É moi importante o noso compromiso e colaboración nesta iniciativa, xa que como ben sabedes, a Universidade ten como especializacións o Campus Innova, o Campus Industrial e o Campus Sustentabilidade. Nestas tres especializacións a nosa Facultade podería ter un papel especialmente importante, entre outros, na área de Economía Circular e Sustentable, dentro do Campus Sustentabilidade.

Recomendacións:

- 1.- A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia:
 - 1.1. Solicitarse en formato virtual e/ou soporte informático
 - 1.2. Realizarse a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos
- 1.3. De se realizar en papel:
 - Non se empregarán plásticos.
 - Realizarse impresións a dobre cara.
 - Empregarase papel reciclado.
 - Evitarse a impresión de borradores.
- 2.- Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural
- 3.- Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais
- 4.- Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarse linguaxe non sexista, utilizarse bibliografía de autores de ambos os sexos, propiciarse a intervención en clase de alumnos e alumnas...)
- 5.- Traballarse para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas, e influírse na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade
6. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e propoñanse accións e medidas para corríxilas
7. Facilitarse a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria

Atentamente,

Rubén Lado-Sestayo
Vicedecano de **Calidade**, Innovación Docente e Responsabilidade Social

En canto ao indicador de seguimento, óptase por observar as respostas obtidas por parte do profesorado da FEE na enquisa sobre sustentabilidade na educación superior, lanzada o 24/10/2019, coa colaboración do Campus Sustentabilidade da UDC e a Universidade de Gävle en Suecia. Esta enquisa mide a incorporación da sustentabilidade nas guías docentes, nos catro aspectos que amosa a *Table 1*. A *Table 4* danos os resultados obtidos na FEE, que indican o predominio da aportación nos temas económicos (37.09%), seguidos polos temas sociais (23.47%), transversais (22.62%) e medioambientais (16.83%). A contribución da FEE é media (4.14) e a intensidade é media tamén (1.34). Isto amosa un claro camiño a seguir nun futuro neste Centro, de cara a implementar novas accións encamiñadas a favorecer a inclusión da sustentabilidade nas guías docentes, facendo especial fincapé nos temas medioambientais. Pódese ampliar a información no capítulo publicado sobre este tema: <https://www.springerprofessional.de/en/sustainability-competences-and-pedagogical-approaches-at-the-uni/18976936>

Table 1 STAUNCH® Module Sustainability Assessment Criteria

Economic	Environmental	Social
• GNP/Productivity/Profitability • Resource use/exhaustion (materials, energy, water) • Finances • Production/consumption patterns • Developmental economics • Markets/commerce/trade • Accountability	• Policy/Administration • Products and services: transport, eco-products and services, LCA • Pollution/Accumulation of toxic waste/Effluents • Biodiversity • Resource efficiency/eco-efficiency/cleaner production • Climate change: Global warming/Emissions/Acid rain/Ozone depletion • Resources use: depletion and conservation of materials, energy, water • Desertification, deforestation, land use: erosion, soil depletion • Alternatives: energy, technologies	• Demography/Population • Employment/Unemployment • Poverty • Bribery/corruption • Equity/Justice • Health • Politics • Education and training • Diversity and social cohesion • Culture and religion • Labour/Human rights • Peace and security • Work/life balance
Cross-cutting themes		
• People as part of nature/Limits to growth • Systems thinking/application • Responsibility • Governance • Holistic thinking • Long term thinking • Communication/Reporting • Sustainability statement • Disciplinarity • Ethics/Philosophy • Transparency		

Table 4 Summary of the STAUNCH® results

	%				Total respondents	% of responses contributing to sustainability	Contribution	Strength
	Economic	Env.	Social	Cross-cutting				
Facultade de Economía e Empresa	37.09%	16.83%	23.47%	22.62%	18	83.33%	4.14	1.34

Nº	ACCIÓN	OBXECTIVOS	INDICADORES DE SEGUIMIENTO
10-4	Quincena do cambio climático coordinada coa biblioteca	Potenciar os valores da educación ambiental, divulgación de lecturas e outras fontes de información asequibles e amenas para estudantes, espertar o interese para traballos de fin de grado, fin de mestrado e teses doutorais, concienciar ao profesorado para os seus programas ou debates na clase e investigación.	-Mellora dos fondos documentais dispoñibles sobre o tema: nº de obras expostas (existentes na biblioteca da facultade, procedentes das bibliotecas doutras facultades, compradas: 27 obras. -Difusión da iniciativa: presentación en congreso.

Dende o 09/03/2020 ata o 13/04/2020 estivo exposta unha escolma de libros e audiovisuais sobre o cambio climático e a transición ecolóxica. En total, estiveron expostas 27 obras.

Exposición "Cambio Climático" 2

BE Biblioteca Fac. Económicas
 Jue 26/11/2020 11:39
 Para: María Alló Pazos

GuiaCambioClimático2.pdf
 3 MB

Cambio climático_listado.pdf
 72 KB

2 archivos adjuntos (3 MB) Descargar todo

Guardar todo en OneDrive - Universidade da Coruña

Boas María, mando en adxuntos a guía da exposición e tamén listaxe de obras.
 Se necesitas algo máis, fala con nós.
 Saúdos.
 Belén.

Co fin de difundir a iniciativa, presentouse a mesma nas *XII Jornadas de Docencia en Economía* celebradas o 17 e 18 de setembro de 2020.

LIBRO | RESUMEN DE PONENCIAS

Autores:

Beatriz Corchuelo Martínez –Azúa
Fernando Rodrigo Sauco
Santiago Lago Peñas
Alberto Vaquero García

Sensibilización, formación académica e investigación sobre el cambio climático y la economía: una exposición de libros y documentales.

Fernando **Bruna**, María Alló, Ángeles Longarela-Ares, Estefanía Mourelle
Universidade da Coruña

Palabras clave: divulgación, concienciación, sostenibilidad

Códigos JEL: A20, Q54

Resumen

Los impactos del cambio climático son evidentes, con noticias de actualidad que se precipitan a diario (Sánchez, 2020; Acosta, 2020). A pesar de algunas controversias (Oswald y Stern, 2019), el interés académico sobre el cambio climático está creciendo en la ciencia económica, como ponen de manifiesto Tol (2018), Krogstrup y Oman (2019), y Azmat et al. (2020), entre otros. En este sentido, la enseñanza de la economía de los próximos años habrá de ser distinta a la de la economía actual y ni el profesorado ni los materiales docentes están todavía adaptados a este vertiginoso cambio.

Percibiendo esta necesidad, en el seno del Comité Green Campus de la Facultad de Economía y Empresa de la *Universidade da Coruña* se ha planteado la necesidad de desarrollar alguna iniciativa al respecto. Nuestro centro está adherido a este programa de potenciación de los valores de educación ambiental en el contexto universitario desde comienzos de 2018, siendo la ambientalización curricular una de las áreas temáticas a las que se ha otorgado prioridad. En esta línea se sitúa la actividad que pretendemos llevar a cabo, y que cubriría tres objetivos:

- Divulgación de lecturas y de otras fuentes de información asequibles y amenas para los estudiantes.
- Despertar el interés en estos temas de cara a la realización de trabajos de fin de grado, fin de máster y tesis doctorales.
- Concienciar al profesorado para incorporar estas temáticas en sus programas o debates en clase, así como en sus líneas de investigación.

Los autores del presente trabajo valoraron que un comienzo adecuado en esta labor de largo plazo era la coordinación de esfuerzos con el servicio más transversal de la facultad, la biblioteca. Así, en 2019 se acordó realizar una exposición de materiales físicos y de documentales online, utilizando tanto las instalaciones de la facultad como diferentes herramientas online accesibles para toda la comunidad universitaria.

La siguiente fase de este proyecto comprende la selección y posible compra de materiales de exposición (enero-febrero 2020), que cubran los siguientes aspectos: libros y documentales de divulgación, libros de investigación académica y novelas de ficción climática (o *cli-fi*, nuevo género literario análogo al *sci-fi* con el que se abrevia en inglés a la ciencia ficción). Para ello, el personal de biblioteca realizó una selección previa y se efectuaron consultas a profesores de la facultad. Paralelamente, y con el fin de otorgar una mayor difusión a esta iniciativa, se solicitó su inclusión en la agenda del "Marzo Ambiental" que desarrolla la Oficina de Medio Ambiente de nuestra universidad en los últimos años.

Finalmente, cabe destacar el carácter innovador de esta iniciativa. Se trata de promover la concienciación acerca de la problemática del cambio climático desde un punto de vista económico, animando tanto al alumnado como al profesorado a centrar sus estudios/investigación en este ámbito que cada día cobra mayor relevancia. Para ello, se realizará una exposición organizada de forma colaborativa entre los miembros del

A sintonía entre o Programa Green Campus da FEE e o Plan Estratéxico da UDC

Como xa se comentou anteriormente, o Plan Estratéxico da UDC (https://www.udc.es/export/sites/udc/gobierno/galeria_down/vepes/documentos/PLAN1320.pdf_2063069294.pdf) foi un elemento de referencia no desenvolvemento do I Programa GC-FEE. O Plan Estratéxico conta con cinco grandes áreas, tres das cales definen varios obxectivos e liñas de actuación cos que se poden identificar tanto todas as actuacións do I Plan de Acción da FEE como todas as metas da nosa Declaración Ambiental. Nas seguintes táboas relaciónanse estas identidades (nas ligazóns aos respectivos documentos pode consultarse o significado da numeración).

PLAN ESTRATÉXICO ÁREA DOCENCIA E APRENDIZAXE		PLAN DE ACCIÓN	DECL. AM- BIENTAL
OBXECTIVO	LIÑA ACTUACIÓN	Nº	Nº
Obxectivo estratéxico 1: Unha aprendizaxe de calidade no ámbito do Espazo Europeo de Educación Superior	1.2 Continuar a aposta por establecer contornos de aprendizaxe máis interactivos e estimulantes	10-1	8 9
	1.3 Afondar no uso das novas ferramentas tecnolóxicas para a docencia non presencial e en liña		
	1.6 Mellorar a formación continua e a renovación e innovación docente do profesorado		
Obxectivo estratéxico 3: Unha oferta formativa consolidada e axustada ás necesidades do contorno	3.1 Avanzar no axuste das titulacións de grao e posgrao ás necesidades sociais do noso contorno e ás demandas dos estudantes	10-2 10-3	

PLAN ESTRATÉXICO ÁREA FINANCIAMENTO E USO EFICIENTE DOS RECURSOS		PLAN DE ACCIÓN	DECL. AM- BIENTAL
OBXECTIVO	LIÑA ACTUACIÓN	Nº	Nº
Obxectivo estratéxico 2: Unha xestión eficiente, responsable e transparente dos recursos públicos	2.6 Preservar o bo funcionamento da infraestrutura existente	2-4 3-4	6
Obxectivo estratéxico 3: Unha comunidade identificada coa institución	3.1 Propiciar un ambiente de estudo e de traballo positivo, seguro, saudable e estimulante	5-8	7

PLAN ESTRATÉGICO ÁREA RESPONSABILIDADE SOCIAL		PLAN DE ACCIÓN	DECL. AM- BIENTAL
OBXECTIVO	LIÑA ACTUACIÓN	Nº	Nº
Obxectivo estratéxico 1: Unha universidade que impulsa o cambio social	1.3 Fomentar os hábitos para unha universidade saudable	5-6	5
		6-1	
		6-2	
		6-3	
		9-7	
Obxectivo estratéxico 3: Unha universidade responsable do seu impacto ambiental	3.1 Mellorar a xestión e coordinación dos procesos de ambientalización e sustentabilidade	9-1	10
		9-2	
		9-3	
		9-4	
		9-5	
		9-6	
		9-8	
		9-9	
		10-4	
	3.2 Implantar procesos de xestión sostible dos residuos	2-1	2
		2-2	
		2-3	3
		2-5	
		3-1	
		3-2	
		3-3	
	3.3 Impulsar a mobilidade sostible	5-1	4
		5-2	
		5-3	
		5-4	
		5-5	
		5-7	
	3.4 Impulsar a eficiencia enerxética, o uso de enerxías renovables e o aforro de auga	1-1	1
		1-2	
		1-3	
		8-1	
		8-2	

Cara ao futuro

Chegados a este punto, cómpre facer un punto e aparte: unhas reflexións sobre o conseguido ao longo destes catro últimos anos e sobre o que poderemos abordar no futuro.

Este I Programa Green Campus da FEE permitiu por en valor a importancia e beneficios de incorporar a sustentabilidade nas nosas vidas, profesionais e persoais. Grazas a este programa, a comunidade da FEE fíxose máis consciente da relevancia de optimizar o uso dos recursos, de clasificar e tratar adecuadamente os residuos, de moverse de forma menos contaminante, de fomentar unha alimentación e un estilo de vida máis saudables, de controlar o que se merca, de compartir experiencias cos demais e de incorporar a sustentabilidade no currículo.

O Programa permitiu que un numeroso grupo de persoas, de todos os colectivos da FEE (estudantes, profesores e persoal de administración e servizos) aunásemos o noso esforzo, compartíramos as nosas inquiredanzas e tomáramos conciencia sobre cómo ser máis sustentables, incluso nas pequenas accións. O Programa permitiu crear o Comité Ambiental da FEE, facer unha inicial valoración do estado da cuestión coa Ecoauditoría, definir un Plan de Acción cunhas actuacións concretas, a maioría das cales foron executadas e xa están sendo asumidas polo conxunto da comunidade universitaria da FEE.

Mais isto non remata aquí. A Declaración Ambiental da FEE sinala as liñas mestras por onde continuar. O Plan Estratéxico da UDC resulta un marco adecuado para desenvolverlas. Quedaron unhas poucas accións do Plan de Acción non realizadas; outras, aínda que inicialmente foran plantexadas, non se chegaron a incluír no Plan de Acción, nalgúns casos debido ás circunstancias sanitarias relacionadas co COVID-19; outras, foron plantexadas cando xa non había tempo para executalas no tempo estipulado. Deste xeito, xa temos na recámara unha listaxe de iniciativas para promover un novo Plan de Acción.

Pero tamén, cara ao futuro, contamos con elementos intanxibles e subxectivos que nos parecen altamente transcendentos: as experiencias e aprendizaxes do traballo feito, o compañeirismo e o sentimento de pertenza e identidade co Green Campus, o coñecemento do Programa Green Campus que temos logrado en toda a FEE, a posibilidade de estender a participación no Comité Ambiental aos estudantes de novo ingreso no Centro ou as novas necesidades e inquiredanzas medioambientais que irán xurdindo na FEE.

Queda traballo arreo... animamos a toda a comunidade da FEE a continuar colaborando.

Este documento foi rematado en setembro de 2021 en A Coruña